

Βασικοί Κανόνες Ορθογραφίας

Κανόνας 1

Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-ο** γράφονται με **-ω**.

πχ. γράφω, παίζω

Τα ρήματα στην κατάληξη γράφονται με **-ει** πχ. κρύβει, γράφεις

Κανόνας 2

Τα ρήματα που τελειώνουν **-ωνω** γράφονται με **-ω**.

πχ. απλώνω, μεγαλώνω

Κανόνας 3

Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-αίνω** γράφονται με **-αι**.

πχ. μπαίνω, βγαίνω

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: μένω, δένω, πλένω

Κανόνας 4

Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-ίζω** γράφονται με **-ι**.

πχ. ποτίζω, σκαλίζω

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: δανειζω, δακρύζω, κελαρύζω, πήζω, πρήζω, αθροίζω

Κανόνας 5

Τα θηλυκά που τελειώνουν σε **-η** γράφονται με **-η**.

πχ. η φωνή -η βροχή

Κανόνας 6

Τα θηλυκά που τελειώνουν σε **-ω** γράφονται με **-ω**.

πχ. η Φρόσω - η Δέσπω

Κανόνας 7

Τα θηλυκά που τελειώνουν σε **-ισσα** γράφονται με **δυο σ**.

πχ. η μέλ-ισσα - η γειτόν-ισσα

ΕΞΑΙΡΕΙΤΑΙ: η Λάρισα

Κανόνας 8

Τα ουδέτερα που τελειώνουν σε **-ο** γράφονται με **-ο**.

πχ. το βιβλίο – το θρανίο

Κανόνας 9

Τα ουδέτερα που τελειώνουν σε **-ος** στον πληθυντικό γράφονται με **-η**.

πχ. το δάσ-ος τα δάσ-η

Κανόνας 10

Τα ουδέτερα που τελειώνουν σε **-ι** γράφονται με **-ι**.

πχ. το λουλούδι , το βιολί

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: το βράδυ , το δάκρυ, το δόρυ, το δίχτυ, το οξύ ,
το στάχυ

Κανόνας 11

Τα επίθετα που τελειώνουν σε **-αίος** γράφονται με **-αι**.

πχ. ωραίος , γενναίος

ΕΞΑΙΡΕΙΤΑΙ: νέος

Κανόνας 12

Τα επίθετα που τελειώνουν σε **-είος** γράφονται με **-ει**.

πχ. αστείος , ανδρείος

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: κρύος , γελοίος

Κανόνας 13

Τα ουσιαστικά που δείχνουν χώρο/μέρος και τελειώνουν σε **-είο** γράφονται με **-ει**.

πχ. γραφείο, σχολείο

Κανόνας 14

Τα ρήματα που είναι στον ενεστώτα της παθητικής φωνής (-μαι) αλλά και στον εξακολουθητικό μέλλοντα , σε όλα τα πρόσωπα του ενικού αριθμού **-εγώ -εσύ -αυτός** και στο τρίτο πληθυντικό –

αυτοί, γράφονται με **-αι**. πχ. εγώ έρχομαι, εσύ έρχεσαι, αυτός έρχεται ,εμείς ερχόμαστε, εσείς ερχόσαστε, αυτοί έρχονται

Κανόνας 15

Τα ρήματα που τελειώνουν σε **-εύω** γράφονται με **-ευ**.

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: κλέβω

Κανόνας 16

Η μετοχή της ενεργητικής φωνής που τελειώνει σε **-οντας** ή **ώντας**.

- Γράφουμε με **-ο**, όταν δεν τονίζεται το **-οντας**.
πχ. παίζ**οντας**, φωνάζ**οντας**
- Γράφουμε με **-ω** όταν ο τόνος μπαίνει στο -ώ.
πχ. μι**λώντας** , χτυ**πώντας**, ρω**τώντας**

Κανόνας 17

Η μετοχή της παθητικής φωνής που τελειώνει σε **-μένος -μένη -μένο**.

Γράφεται με **δυο -μμ** όταν το ρήμα έχει χαρακτήρα π, β, φ, πτ.

πχ. κρύ**βω**-----κρυ**μμένος**, καλύ**πτω**-----καλυ**μμένος**, βά**φω**---
βα**μμένος**

Κανόνας 18

Τα αρσενικά σε **-ωνας** γράφονται με **-ω-**

πχ. αμπε**λώνας**, θαμ**ώνας**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: αλαζ**όνας**, καν**όνας**, Στρυμ**όνας**, ηγεμ**όνας**,
Μακεδ**όνας**

Κανόνας 19

Τα αρσενικά που τελειώνουν σε **-ιστής** γράφονται **-ιστής**.

πχ. αγων**ιστής**, σκακι**στής**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: δανει**στής**, λη**στής**

Κανόνας 20

Τα θηλυκά σε **-αία** γράφονται με **-αι**.

πχ αυ**λαία**, κερα**ία**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: παρέα, νέα, ιδέα, θέα

Κανόνας 21

Τα θηλυκά προπαροξύτονα σε **-εια** γράφονται **-ει**.

πχ. αλή**θεια**, βοή**θεια**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: άγνοια, διχόνοια, ομόνοια, έννοια, παλίρροια,
Εύβοια

Κανόνας 22

Τα ουδέτερα παροξύτονα που τελειώνουν σε **-είο** γράφονται **-ει**.

πχ. γρα**φείο**, μνη**μείο**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: θρανίο, τοπίο, πεδίο

Κανόνας 23

- Όταν το ρήμα στον ενεστώτα **τονίζεται** στο **-ώ-** τότε σχηματίζει τον αόριστο σε **-ησα**.

πχ. κρα**τώ** – κρα**τησα**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: με**θώ**- μέ**θυσα** , μην**ώ**- μή**νυσα**

- Όταν το ρήμα **δεν τονίζεται** στο **-ω-** τότε στον αόριστο κρατάει το φωνήεν (ι, η, ει, υ, οι) που έχει στον ενεστώτα.

πχ. αθρο**ίζω**- άθρο**ισα**

κλει**νω**- έκλει**σα**

Κανόνας 24

Η κατάληξη **-είτε** στην προστακτική γράφεται με **-ει**

πχ. ανε**βείτε**, βγ**είτε**

Κανόνας 25

Η κατάληξη **-ηκα** του αορίστου γράφεται με **-η**.

πχ. ανέ**βηκα**, κλει**στηκα**

Κανόνας 26

Τα επίθετα που τελειώνουν σε **-ωπός** γράφονται με **-ωπός**.
πχ. πρασιν**ωπός**, χαρ**ωπός**

Κανόνας 27

Τα επίθετα που τελειώνουν σε **-ωτός** γράφονται με **-ωτός**.
πχ. φουντ**ωτός**, βιδ**ωτό**

Κανόνας 28

Τα ρήματα σε **-βάλλω**

- στον Ενεστώτα, Παρατατικό, Εξακολουθητικό Μέλλοντα κρατούν τα **2 ΛΛ**.
- Στους υπόλοιπους χρόνους γράφονται με **1 Λ**.

ΕΝΕΣΤΩΤΑΣ	αναβά λλω
ΠΑΡΑΤΑΤΙΚΟΣ	ανέβα λλα
ΑΟΡΙΣΤΟΣ	ανέβα λα
ΕΞΑΚ.ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	Θα αναβά λλω
ΣΥΝΟΠΤ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	Θα αναβά λω
ΠΑΡΑΚΕΙΜΕΝΟΣ	Έχω αναβά λει
ΥΠΕΡΣΥΝΤΕΛΙΚΟΣ	Είχα αναβά λει
ΣΥΝΤΕΛΕΣΜ. ΜΕΛΛΟΝΤΑΣ	Θα έχω αναβά λει

Κανόνας 29

Τα ουσιαστικός που τελειώνουν σε **-ποιός** γράφονται με **-οι**.
πχ. ηθο**ποιός**, αρτο**ποιός**

Κανόνας 30

Τα ουσιαστικά που τελειώνουν σε **-πωλείο** γράφονται **-πωλείο**.
πχ. κρεο**πωλείο**, βιβλιο**πωλείο**

Κανόνας 31

Το άρθρο **της/τις**

- της – στον ενικό πχ. της χώρας
- τις – στον πληθυντικό πχ. τις χώρες

Κανόνας 32

Το άρθρο **τον/των**

- τον – στον ενικό π.χ. τον σκύλο
- των – στον πληθυντικό π.χ. των σκύλων

Κανόνας 33

Τα ρήματα σε **-λω**, γράφονται με 2 **λλ**

π.χ. αναβά**λλω**, ανατέ**λλω**, ποικί**λλω**

(με λλ μόνο στον ενεστώτα, παρατατικό και εξακολουθητικό μέλλοντα, Οι άλλοι χρόνοι με ένα -λ, π.χ. έχει ανατείλει, έχω προσβάλει)

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: θέλω, οφείλω

Κανόνας 34

Τα ρήματα σε **-σω**, γράφονται με 2 **-σσω**

π.χ. αναπτύ**σσω**, απαλλά**σσω**, συμπτύ**σσω**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: αρέσω

Κανόνας 35

Τα ρήματα σε **-τω**, γράφονται με **-ττω**

π.χ. πλή**ττω**, φρί**ττω**, εισπρά**ττω**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: θέτω, κείτομαι

Κανόνας 36

Όσα τελειώνουν σε **-ώτης**, γράφονται με **-ω**.

π.χ. στρατιώ**της**, πατριώ**της**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: αγρότης, δημότης, προδότης, τοξότης, ιππότης, δεσπότης, δότης

Κανόνας 37

Όσα **ουδέτερα** τελειώνουν σε **-ι** γράφονται με **ι** (γιώτα),

π.χ. παιδί, παιχνίδι, στολίδι, τραπέζι κλπ.

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: βράδυ, δάκρυ, δίχτυ, δόρυ, στάχυ, οξύ

ΠΡΟΣΟΧΗ: Το **βράδυ** στη γενική του ενικού και σε όλες τις πτώσεις του πληθυντικού, γράφεται με **-ι** (γιώτα), βραδιού, βράδια, βραδιών

Κανόνας 38

Γράφονται με κεφαλαίο στην αρχή:

- τα κύρια ονόματα, π.χ.: *Μιχάλης, Όμηρος, Πλάτων* κτλ.
- τα ονόματα τόπων, επωνυμίες ιδρυμάτων, πανεπιστημιακών σχολών, εταιρειών, συλλόγων, ονόματα δρόμων κ.ά., π.χ.: *Ηράκλειο, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Οδός Παπαχαραλάμπη* κτλ.
- τα εθνικά και τα τοπωνυμικά, π.χ.: *Έλληνας, Ρωμαίος,*
- τα ονόματα των μηνών, των ημερών της εβδομάδας, των εορτών και σημαντικών ιστορικών γεγονότων ή επετείων π.χ.: *Ιούλιος, Δευτέρα, Πάσχα, Ραμαζάνι, Γαλλική Επανάσταση, Β' Παγκόσμιος Πόλεμος* κτλ.
- οι λέξεις Θεός, Χριστός, Άγιο Πνεύμα, Παναγία, τα συνώνυμα των προηγουμένων καθώς και καθετί που σχετίζεται με το θείο, π.χ.: *Πανάγαθος, Σωτήρας, Αμνός, Θεία Πρόνοια, Μεγαλόχαρη, Ζωοδόχος Πηγή, Βούδας, Αλλάχ, Μεγάλο Πνεύμα* κτλ.
- τίτλοι τιμής: *Αξιωματικός της Λεγεώνας της Τιμής, Βαρόνος, Δούκας* κτλ.
- η λέξη *άγιος* όταν δηλώνει εκκλησία ή δρόμο: *Άγιος Φανούριος, οδός Αγίου Κωνσταντίνου* κτλ.
- τα ονόματα των έργων της λογοτεχνίας και της τέχνης: ο "*Προμηθεύς Δεσμώτης*" του Αισχύλου, η "*Οδύσσεια*" του Καζαντζάκη, ο πίνακας "*Το Κρυφό Σχολειό*" του Γύζη, η "*Ωραία Κοιμωμένη*" του Χαλεπά κτλ.

Κανόνας 39

Το **εννιά** (και ό,τι έχει σχέση με αυτό) γράφεται με **2 -νν**.

πχ. **εννιακόσια, εννιακοσιοστός**

Το **ένατος** και το **ενενήντα** γράφονται με **1 -ν**.

Κανόνας 40

- **Το σωστό είναι κτήριο.** Το κτήριο γράφεται με -η-, γιατί είναι από το ευκτήριον (οίκημα) «οίκος προσευχής».
- **Το σωστό είναι αβγό.** Το αβγό έχοντας τους φθόγγους βγ από φωνητική εξέλιξη, γράφεται κανονικά με -β- (τα ωά > ταουα > ταγουά > ταουγά > ταβγά > τ' αβγό).
- **Το σωστό είναι αφτί.** Όπως και το αβγό, έτσι και το αφτί (τα ωτία > ταουτία > ταφτία > τ' αφτί).

Κανόνας 41

- Τα **θηλυκά** ουσιαστικά που τελειώνουν σε -η σχηματίζουν τον πληθυντικό σε -εις.
πχ. η πράξη – οι πράξεις
- Τα **αρσενικά** ουσιαστικά σε -ος σχηματίζουν τον πληθυντικό σε -οι.
πχ. ο μηχανικός – οι μηχανικοί
- Τα **ουδέτερα** ουσιαστικά σε -ος σχηματίζουν τον πληθυντικό σε -η.
πχ. το δάσος – τα δάση

Κανόνας 42

Τα επίθετα σε -ινος, -ινός γράφονται με -ι.

πχ. πεδινός, χάρτινος

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ:

ταπεινός, ορεινός, ανεύθυνος, υπεύθυνος, σκοτεινός, φωτεινός, υγιεινός, ακίνδυνος, επικίνδυνος

Κανόνας 43

Όταν το ρήμα **τονίζεται** στο -ώ- τότε σχηματίζει την προστακτική σε -ήστε.

πχ. χτυπώ - χτυπήστε

Κανόνας 44

Τα επίθετα σε **-ικός, -ικός** γράφονται με **-ι**.

π.χ. ευγεν**ικός**, φιλι**ικός**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: θηλυ**ικός**, δανει**ικός**, γλυ**ικός**

Κανόνας 45

Τα επίθετα σε **-ιμος** γράγονται με **-ι**.

Π.χ. νόστι**ιμος**, χρήσι**ιμος**

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: πρόθυ**ιμος**, επώνυ**ιμος**, εύθυ**ιμος**, διάση**ιμος**, άσχη**ιμος**, έτοι**ιμος**, περίφη**ιμος**, έρη**ιμος**

Κανόνας 46

Οι λέξεις που έχουν ως **β' συνθετικό** τη λέξη «**νους**», γράφονται με **-οι**, π.χ. πρό**νοια**, ομό**νοια**.

Κανόνας 47

Το «**δυσ-**» με **υ** φανερώνει ότι κάτι είναι **δύσκολο** ή κακό,

π.χ. **δυσκίνητος**, **δυστυχία**,

ενώ το «**δι-**» ή **-δι** με **ι** έχει σχέση με τον αριθμό 2 και σημαίνει **δύο**, π.χ. **δισύλλαβος**, **δίκυκλος**.

Κανόνας 48

Τα ρήματα της παθητικής φωνής στο α' και β' πληθυντικό πρόσωπο (**εμείς και εσείς**) τελειώνουν πάντα σε **-ε** (ποτέ σε **-αι**), π.χ. καθό**μαστε**, καθό**σαστε**

Κανόνας 49

Οι μονοσύλλαβες λέξεις δεν παίρνουν τόνο.

π.χ. και, τι, πώς, μα

ΕΞΑΙΡΟΥΝΤΑΙ: πού, πώς, ή (όταν ρωτάμε)

ΚΑΝΩ ΣΥΝΕΧΩΣ ΕΠΑΝΑΛΗΨΗ ΤΟΥΣ
ΚΑΝΟΝΕΣ!